

quick scan flora en fauna

Woonwijk De Cloese

Gemeente Lochem

16 maart 2006

projectnummer 61263

INHOUD

1	INLEIDING	1
1.1	AANLEIDING	1
1.2	GEBIEDSBESCHRIJVING	1
1.3	BEOOGDE INGREPEN	2
2	WETTELIJK KADER	3
2.1	GEBIEDSBESCHERMING	4
2.2	SOORTENBESCHERMING	4
3	TOETSING	6
3.1	ONDERZOEKSMETHODE	6
3.2	GEBIEDSBESCHERMING	6
3.3	SOORTENBESCHERMING	7
4	CONCLUSIE	12
4.1	NADER ONDERZOEK	12
4.2	AANBEVELINGEN	13
4.3	VOORBEHOUD	14

BIJLAGEN

bijlage 1: literatuurlijst

bijlage 2: gegevens Natuurloket

1 INLEIDING

1.1 AANLEIDING

De Cloese VOF is voornemens een woonwijk te realiseren op de terreinen van de voormalige Politieschool De Cloese. Deze vertrok in 2002 uit Lochem.

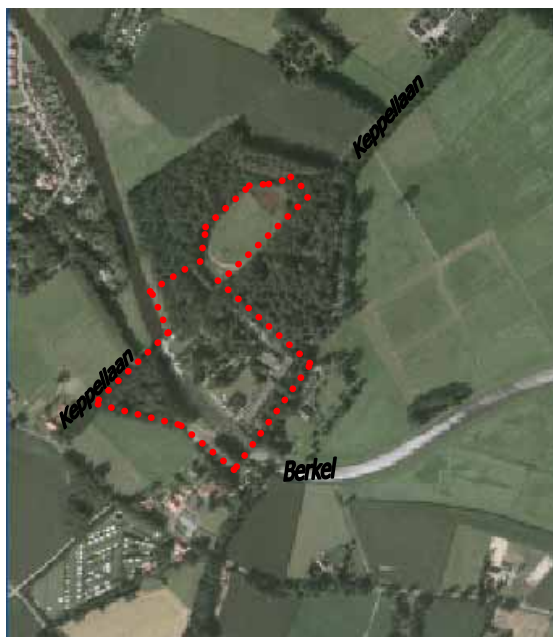
globale ligging plangebied

Eén van de haalbaarheidsstudies die hiervoor dient te worden uitgevoerd is toetsing aan de natuurregelgeving. Voorliggende quick scan flora en fauna is opgesteld door SAB Arnhem en geeft het eerste inzicht in de doorwerking van de natuurwetgeving op deze plek.

Voor de ruimtelijke ingreep mag plaatsvinden moet er eerst een onderzoek plaatsvinden in het kader van de Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet. Er zal bij deze activiteit rekening gehouden moeten worden met de aanwezige natuurwaarden in en om het plangebied. Voorliggend onderzoek heeft het karakter van een quick scan: op basis van een gebiedsanalyse (ruimtelijk ecologisch), beschikbare soortgegevens en een eenmalige veldverkenning worden uitspraken gedaan over de mogelijke aanwezigheid van beschermde planten en dieren in het plangebied. Het plangebied zal beoordeeld worden op geschiktheid voor beschermde planten en diersoorten en de verwachte effecten op deze soorten. Dit resulteert in conclusies en aanbevelingen.

1.2 GEBIEDSBESCHRIJVING

Het plangebied is gelegen ten oosten van Lochem. Het betreft het kasteel De Cloese waarin een aantal jaren een politieschool in is gevestigd. In het verleden zijn een aantal aanbouwen geweest. De directe omgeving van het plangebied bestaat uit loofbos. Het gebied rond het plangebied is voornamelijk in agrarisch gebruik.

ligging plangebied

Het plangebied wordt enerzijds doorsneden door de Berkel, anderzijds door de Keppellaan, die met een ijzeren brug over de Berkel gaat. Langs de Keppellaan staan laanbomen. Op het terrein, vlak bij het kasteel, bevindt zich een kasteeltuin. Ruimtelijke ingrepen in de tuin zijn niet in dit plan opgenomen.

Het plangebied wordt gekenmerkt door beplanting van relatief oud loofbos. Rondom en tegenover het kasteel betreft het een parkachtig bos. Ten westen van de Keppellaan bevindt zich een meer gesloten loofbos met ook poelen en sloten en een wandelpad, begeleid door laanbomen. Ten noorden van dit stuk is een open plek waar te nemen, dat vroeger in gebruik is geweest als atletiekbaan. Naast de Berkel is ook een gracht in het plangebied gelegen.

*van boven naar onder:
atletiekbaan
poel
wandelpad
gracht*

1.3 BEOOGDE INGROPEN

Op diverse plaatsen rondom het kasteel zijn woningen ingetekend: op het terrein direct grenzend aan de kasteeltuin, in het Mariabosje (ook wel bekend als Kraaienbosje) en tussen de bosschages rond en op de voormalige atletiekbaan. Daarnaast zijn woningen gepland vóór het kasteel, op de gronden waar nu het parkeerterrein en het toegangsbosje zijn gesitueerd. Om de woningen te realiseren worden bomen gekapt, gebouwen opgeknapt en wordt grasland (voormalige atletiekbaan) omgezet in woningen.

ligging plangebied

■ gebied voor woningbouw

•• plangebied

2 WETTELIJK KADER

Er zal bij de beoogde ingrepen rekening gehouden moeten worden met de aanwezige natuurwaarden in en om het plangebied op basis van de natuurwetgeving. Hierbij kan onderscheid worden gemaakt tussen gebiedsbescherming en soortenbescherming.

2.1 GEBIEDSBESCHERMING

2.1.1 *Vogel- en habitatrictlijngebieden (Natura 2000)*

Gebiedsbescherming volgt uit de aanwijzing van een gebied in het kader van de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrictlijn. Gebieden kunnen worden aangemerkt als speciale beschermingszones (SBZ's). De verplichtingen uit de Vogel- en Habitatrictlijn zijn in Nederland opgenomen in de nieuwe Natuurbeschermingswet 1998 die per 1 oktober 2005 van kracht is geworden. Het is verboden projecten of andere handelingen te realiseren of te verrichten die, gelet op de instandhoudingsdoelstelling, de kwaliteit van de natuurlijke habitattypen en de leefgebieden van soorten kunnen verslechteren, of een verstorend effect kunnen hebben op de soorten waarvoor het gebied is aangewezen.

2.1.2 *Ecologische hoofdstructuur*

Een andere vorm van gebiedsbescherming komt voort uit aanwijzing van een gebied als Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Voor dergelijke gebieden geldt dat het natuurbelang prioriteit heeft en dat andere activiteiten niet mogen leiden tot frustratie van de natuurdoelen. Anders dan bij vogel- en habitatrictlijngebieden is de status als EHS niet verankerd in de natuurwetgeving, maar dient het belang in de planologische afweging een rol te spelen. Dit valt onder de verantwoordelijkheid van het bevoegd gezag.

2.2 SOORTENBESCHERMING

2.2.1 *Flora- en faunawet*

Soortenbescherming is altijd aan de orde. Hiervoor is de Flora- en faunawet bepalend. De Flora- en faunawet is gericht op het duurzaam in stand houden van soorten in hun natuurlijk leefgebied. Deze bescherming is als volgt in de Flora- en faunawet opgenomen:

- Het is verboden (beschermde) planten te plukken, verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen (artikel 8);
- Het is verboden (beschermde) dieren te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen (artikel 9), opzettelijk te verontrusten (artikel 10) en hun nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfsplaatsen te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren (artikel 11).
- Het is verboden eieren van (beschermde) dieren te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen (artikel 12).

procedurele gevolgen

De procedurele consequenties zijn afhankelijk van de soorten die door de ingreep worden beïnvloed. Kortweg kunnen er drie beschermingsregimes worden onderscheiden:

- beschermingscategorie 1:
Een groot aantal beschermde soorten is in Nederland algemeen voorkomend. Denk daarbij aan soorten zoals konijn, veldmuis, egel, ree, bruine kikker en kleine watersalamander. Als deze soorten een keer geschaad worden, komt het voortbestaan van de soort niet in gevaar. Op basis van een algemene vrijstelling mogen ruimtelijke ingrepen worden uitgevoerd die tot effect hebben dat de verblijfsplaatsen van deze soorten worden aangetast.
- beschermingscategorie 2:
Voor beschermde soorten die niet zo algemeen zijn en dus extra aandacht verdienen (bijvoorbeeld eekhoorn, steenmarter, wild zwijn en alle vogelsoorten), geldt de vrijstelling alleen als er een goedgekeurde gedragscode is. Zolang er nog geen gedragscode is, dient voor ingrepen die leiden tot verstoring of aantasting van deze soorten een ontheffing te worden aangevraagd.
- beschermingscategorie 3:
Voor ongeveer honderd zeldzame soorten (o.a. das, vleermuizen) geldt géén vrijstelling als het gaat om ruimtelijke ingrepen. Dan is ontheffing van het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit nodig, met uitgebreide toetsing. Ontheffingen worden slechts verleend wanneer er geen andere bevredigende oplossing voor de ingreep bestaat, de ingrepen vanwege dwingende redenen van groot openbaar belang dienen plaats te vinden en de gunstige staat van instandhouding van de soort niet in gevaar komt.

Als ruimtelijke ingrepen rechtstreeks leiden tot verstoring of vernietiging van bepaalde beschermde soorten of hun leefgebied, is het project in strijd met de Flora- en faunawet. Voor het beoordelen van de doorwerking van het aspect soortenbescherming moet worden nagegaan of het plangebied beschermde soorten (zowel planten als dieren) herbergt. De mogelijke negatieve effecten van de ingreep op de betreffende soorten moeten worden beschreven. Eventuele noodzakelijke mitigerende maatregelen kunnen worden voorgesteld. Indien niet duidelijk kan worden vastgesteld tijdens het veldbezoek of bepaalde soorten wel of niet voorkomen wordt aanvullend onderzoek aanbevolen.

Artikel 2 van de Flora- en faunawet is een zorgplichtbepaling. Iedereen dient voldoende zorg in acht te nemen voor de in het wild levende dieren en hun leefomgeving. Dit houdt in dat bij het uitvoeren van werkzaamheden altijd rekening moet worden gehouden met aanwezige planten en dieren. Zo dienen maatregelen te worden getroffen om bijvoorbeeld verstoring tot een minimum te beperken. Dit kan door rekening te houden met kwetsbare perioden, bepaalde essentiële elementen te sparen of aanvullende inrichtingsmaatregelen te treffen.

3 TOETSING

3.1 ONDERZOEKSMETHODE

Om inzicht te krijgen in de mogelijk aanwezige beschermde planten en dieren ter plaatse van het plangebied is gebruik gemaakt van enkele bronnen en een veldbezoek. Het veldbezoek heeft plaatsgevonden op 16 maart 2006 (middag). Het veldbezoek heeft nadrukkelijk niet de status van een volledige veldinventarisatie; zowel het tijdstip (buiten het groeiseizoen van planten en deels buiten het actieve seizoen van diverse diergroepen) alsmede het eenmalige karakter zijn hiervoor niet toereikend.

Via natuurloket (www.natuurloket.nl) kan een indicatie worden verkregen van de beschikbaarheid van soortengegevens bij de verschillende Particuliere Gegevensbeherende Organisaties (PGO's). In de kilometerhokken waarbinnen de planlocatie en haar invloedsgebied is gelegen (226-463) zijn beschermde vaatplanten en amfibieën van beschermingscategorie 1 en broedvogels en watervogels van beschermingscategorie 2 of 3 aangetroffen. Omdat het plangebied maar een klein onderdeel uitmaakt van het betreffende kilometerhok en de overige soortgroepen niet of slecht onderzocht zijn, is besloten geen aanvullende gegevens op te vragen bij het natuurloket.

Bij het opstellen van de quick scan flora en fauna is verder gebruik gemaakt van bestaande atlasgegevens uit de Atlas van de Nederlandse zoogdieren (Broekhuizen, 1992), Atlas van de Nederlandse broedvogels (SOVON, 2002), Atlas van de Nederlandse zoetwatervissen (de Nie, 1997), De Nederlandse libellen (Nederlandse vereniging voor libellenonderzoek, 2002), verspreidingsgegevens van Vlinderstichting (www.vlindernet.nl) en de verspreidingsgegevens van RAVON (www.ravon.nl). Deze bronnen vermelden soortgegevens op het niveau van uurhokken (5 bij 5 kilometer); dit betekent dat het zeer globale gegevens betreft.

3.2 GEBIEDSBESCHERMING

3.2.1 *Vogel- en habitatrichtlijn (Natura 2000)*

Het plangebied is niet aangewezen als habitat- of vogelrichtlijngebied en ook niet als natuurmonument. Gebiedsbescherming in het kader van Natura 2000 is hier niet aan de orde.

3.2.2 *Ecologische hoofdstructuur*

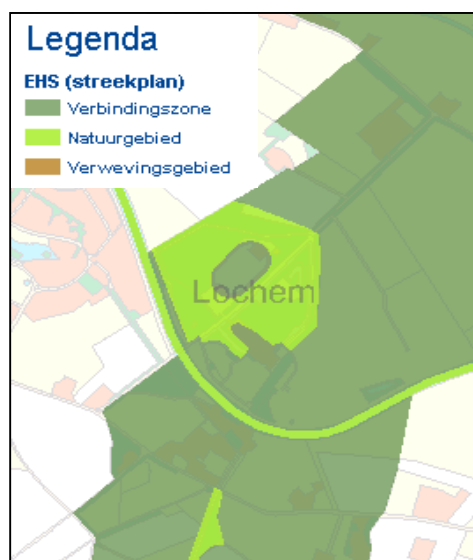
Het plangebied en directe omgeving maken onderdeel uit van de Ecologische hoofdstructuur. Provincie Gelderland heeft de bossen en Berkel aangewezen als natuurgebied en de directe omgeving als verbindingszone in het streekplan. Binnen de ecologische hoofdstructuur geldt de 'nee, tenzij'-benadering. Dit houdt in dat een bestemmingswijziging niet mogelijk is als daarmee de wezenlijke kenmerken of waarden van het gebied significant worden aangetast, tenzij er geen reële alternatieven zijn en er

sprake is van redenen van groot openbaar belang.

Om te kunnen bepalen of de wezenlijke kenmerken en waarden van een gebied significant worden aangetast, moet het bevoegde gezag erop toezien dat hiernaar door de initiatiefnemer onderzoek wordt verricht. Om een zorgvuldige afweging te kunnen maken, zal de provincie de te beschermen en te behouden wezenlijke kenmerken en waarden per gebied specificeren.

In een streekplanuitwerking zullen de ecologische, landschappelijke en cultuur-historische kenmerken worden weergegeven, die een rol spelen bij

ruimtelijke afwegingen in het groenblauwe raamwerk en de waardevolle landschappen ter bepaling van mitigatie, compensatie, saldering en kwalitatieve verbetering. Op dit moment is deze streekplanuitwerking (Kernkwaliteiten en omgevingscondities) nog niet gereed.

begrenzing plangebied als EHS

Bestemmingsplanwijzigingen die leiden tot aantasting van de wezenlijke kenmerken of waarden van de EHS-natuur kunnen door Gedeputeerde Staten alleen worden goedgekeurd als – naast het ontbreken van reële alternatieven en de aanwezigheid van redenen van groot openbaar belang – aantoonbaar in hetzelfde bestemmingsplan voorzieningen worden getroffen waarmee de schade zoveel mogelijk wordt beperkt door mitigerende maatregelen. Compensatie van de resterende schade dient plaats te vinden in hetzelfde bestemmingsplan of in gekoppelde bestemmingsplannen.

Per saldo mag op planniveau of op gebiedsniveau geen verlies mogen optreden van areaal, kwaliteit en samenhang. Aan compensatie worden in het kader van de EHS de volgende voorwaarden gesteld:

- geen netto-waardenverlies (areaal, kwaliteit, samenhang);
- compensatie aansluitend of nabij het gebied, mits een duurzame situatie ontstaat of, indien niet mogelijk:
- realisering van kwalitatief gelijkwaardige waarden of fysieke compensatie verder weg van het aangetaste gebied;

Gezien het bovenstaande wordt aanbevolen in een vroeg stadium met de Provincie Gelderland om de mogelijkheden en voorwaarden door te nemen.

3.3 SOORTENBESCHERMING

De gegevens van Natuurloket geven een indicatie van de aanwezigheid van (beschermde) plant- en diersoorten in een kilometerhok weer. Het betreffende kilometerhok is matig tot niet onderzocht. Dit geldt voor bijna alle soortgroepen.

3.3.1 planten

Het Natuurloket geeft geen soorten weer die onteffingsplichtig zijn in het betreffende kilometerhok. Het kilometerhok is goed onderzocht. Tijdens het veldbezoek zijn geen, of resten van, beschermde soorten waargenomen. De datum waarop het veldbezoek heeft plaatsgevonden is buiten het groeiseizoen voor het merendeel van planten.

De in het plangebied aanwezige bomen zijn voornamelijk beuk (*Fagus sylvatica*), zomereik (*Quercus robur*) en berk (*Betula pendula*). Het grasland bestaat grotendeels uit gestreepte witbol (*Holcus lanatus*) met pitrus (*Juncus effusus*) en algemene soorten als hoornbloem (*Cerastium fontanum vulgare*), kruipende boterbloem (*Ranunculus repens*) en madeliefje (*Bellis perennis*).

Soorten die in het plangebied kunnen voorkomen volgens de Atlas van de flora van Oost-Gelderland zijn akkerklokje (*Campanula rapunculoides*), grasklokje (*Campanula rotundifolia*), gewone vogelmelk (*Ornithogalum umbellatum*) en brede wespenorchis (*Epipactis helleborine*). Dit zijn soorten waar geen ontheffingsplicht voor geldt. Van stinzenplanten als daslook (*Allium ursinum*) wordt geen melding gemaakt.

3.3.2 vleermuizen

Volgens verspreidingsgegevens (Broekhuizen, 1992) zijn de vleermuissoorten gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*), rosse vleermuis (*Nyctalus noctula*), watervleermuis (*Myotis daubentonii*), meervleermuis (*Myotis dasycneme*), laatvlieger (*Eptesicus serotinus*), baard- / brandt'svleermuis (*Myotis mystacinus / brandtii*) en grootoorvleermuis (*Plecotus auritus*) te verwachten in, of in de omgeving van, het plangebied. De grootoorvleermuis woont in zowel bomen als gebouwen, terwijl de gewone dwergvleermuis, meervleermuis en laatvlieger alleen in gebouwen verblijven. Baard-/ brandt's vleermuis, watervleermuis en rosse vleermuis hebben hun zomerverblijven in bomen.

Alle vleermuizen zijn strikt beschermd, zowel de soorten zelf als hun leefgebied. Gezien de bebossing in de omgeving is het niet uit te sluiten dat vleermuizen van de omgeving gebruik maken als zomerverblijfplaats, maar ook winterverblijfplaats is voor sommige soorten niet uit te sluiten. Winterverblijven kunnen forten, bunkers zijn, maar ook ijskelders en spouwmuren.

Lijnvormige beplantingselementen kunnen onderdeel vormen van vliegroutes van vleermuizen. De bomenrij langs de Keppellaan kan mogelijk dienen als vliegroute. Indien de laanbeplanting niet wordt gekapt, wordt geadviseerd verlichting en bebouwing op 10-15 meter van de (bestaande) lijnvormige beplanting te houden. Indien de laanbeplanting wordt verwijderd, wordt geadviseerd nader onderzoek te doen naar het gebruik van vleermuizen van de laanbeplanting als vliegroute.

De periode waarin werkzaamheden plaatsvinden is van belang om verstoring beperkt te houden. Plotseling harde geluiden, bijvoorbeeld bij de bouw, kunnen verstorend werken. Vleermuizen houden van eind oktober tot begin april winterslaap. De marges in vorm van vetreserves zijn klein om de winter te overleven. Ontwaken door menselijke verstoring gedurende de winterslaap kan daarom leiden tot voortijdig gebruik van de vetreserves en, wanneer dit vaak gebeurt, tot sterfte. Ook licht- en geluidsprikkelers kunnen leiden tot verstoring tijdens de winterslaap. Om ook na de winterslaap verstoring beperkt te houden wordt er aangeraden in de schemering en avonduren te werken.

Indien bomen worden gekapt en/of gebouwen worden gesloopt, wordt nader onderzoek geadviseerd naar vleermuizen als verblijfplaats en vliegroute. Indien vleermuizen voorkomen is ontheffing noodzakelijk en moeten compenserende en mitigerende maatregelen plaatsvinden.

3.3.3 *grondgebonden zoogdieren*

De verspreidingsgegevens van De atlas van Nederlandse zoogdieren (Broekhuizen, 1992) geeft een indicatie van mogelijk voorkomende zoogdieren. Volgens deze verspreidingsgegevens komen soorten voor als egel (*Erinaceus europaeus*), bruine rat (*Rattus norvegicus*), huisspitsmuis (*Crocidura russula*), mol (*Talpa europaea*), hermelijn (*Mustela erminea*), wezel (*Mustela nivalis*), ree (*Capreolus capreolus*), haas (*Lepus europaeus*), vos (*Vulpes vulpes*) en konijn (*Oryctolagus cuniculus*) in de omgeving (de gegevens betreffen uurhokken van 5 bij 5 kilometer) voor. In een open schuur met houtstapels zijn uitwerpselen waargenomen van waarschijnlijk bunzing (*Mustela putorius*). Dit zijn soorten waar geen ontheffingsplicht voor geldt.

De eekhoorn (*Sciurus vulgaris*) leeft bij voorkeur in naald- of gemengd bos, echter ook in loofbos, vooral in boszomen. Ook is de eekhoorn te vinden in houtwallen, tuinen en parken in beboste omgeving. In verband met de afhankelijkheid van rijpe boomzaden is de leeftijd van het bos belangrijker dan de samenstelling (20 jaar en meer voor coniferen; 40 resp. 80 jaar voor eiken en beuken).

De steenmarter (*Martes foina*) leeft vooral in kleinschalige landschappen. De soort kan ook voorkomen (rustplaats) onder daken, in spouwmuren of kruipruimtes. Binnen hun leefgebied kunnen ze tal van schuilplaatsen hebben in takkenhopen, boomholtes en dichte struwelen. In, en in de omgeving van, het plangebied bevinden zich agrarische gronden, bos en lijnvormige beplantingselementen. Het kan zijn dat de steenmarter de gebouwen en boomholtes gebruikt als rustplaats en de omgeving als jachtgebied. De steenmarter is een soort die valt onder beschermingscategorie 2 van de Flora- en faunawet.

Gezien de variatie in het gebied, ouderdom van de bomen en holtes in de bomen zijn eekhoorn en steenmarter niet uit te sluiten. Nader onderzoek naar deze soorten wordt aanbevolen.

3.3.4 *vogels*

Gezien de afwisseling in het plangebied, gebouwen-grasland-beek, zijn verschillende broedvogels te verwachten. Daarnaast bieden de tuin, struweel en bos mogelijkheden voor verschillende broedvogels als roek (*Corvus frugilegus*) en merel (*Turdus merula*).

Belangrijk zijn soorten die meerdere jaren gebruik maken van hetzelfde nest of deze als vaste plek hebben. Het betreft soorten als zwarte specht (*Dryocopus martius*), groene specht (*Picus viridis*), grote bonte specht (*Dendrocopos major*), kleine bonte specht (*Dendrocopos minor*), boerenzwaluw (*Hirundo rustica*), huiszwaluw (*Delichon urbica*), gierzwaluw (*Apus apus*), boomkruiper (*Certhia brachydactyla*), steenuil (*Athene noctua*), bosuil (*Strix aluco*), ransuil (*Asio otus*), kerkuil (*Tyto alba*), maar ook verschillende roofvogels als buizerd (*Buteo buteo*) en havik (*Accipiter gentilis*). Deze soorten kunnen in het plangebied voorkomen. Nesten van deze soorten zijn ook buiten het broedseizoen beschermd.

Tijdens het veldbezoek zijn boomklevers waargenomen, zowel in het plangebied, als in de omgeving van het plangebied. Een nestkast in het zuiden van het plangebied was dichtgemetseld met zand en modder. In holtes in de bomen in de omgeving van het plangebied zijn ze fysiek waargenomen.

Er zijn geen nesten waargenomen van in bomen nestelende roofvogels tijdens het veldbezoek. Roofvogels en spechten zijn niet direct waargenomen, maar gezien het aantal dode en oude bomen zijn deze zeker te verwachten. Wel zijn hollen van spechten in bomen aangetroffen.

Het gebruik van het bos door vogels kan alleen door nader veldonderzoek worden bepaald. Het verdient de aanbeveling onderzoek te doen naar vogels in het plangebied, met name gericht op soorten die meerdere jaren gebruik maken van hun nestplaats. Ook wordt nader onderzoek aanbevolen voor o.a. gierzwaluw indien gebouwen gesloopt worden.

Daarnaast is het niet toegestaan ruimtelijke ingrepen te laten plaatsvinden in het broedseizoen indien vogels in het plangebied broeden. Dit geldt voor alle soorten. Het broedseizoen van vogels loopt ongeveer half maart tot half juli, maar is afhankelijk van de soort. Werkzaamheden tijdens deze periode zouden leiden tot directe verstoring van broedvogels en het broedsucces. Alle vogels zijn beschermd. Er is geen vrijstelling te verkrijgen in het kader van de Flora- en faunawet voor activiteiten die vogels in hun broedseizoen zou kunnen verstoren. Wel kan begonnen worden met de bouw voordat het broedseizoen begint zodat broedvogels zich niet vestigen in en rondom het plangebied.

3.3.5 *reptielen*

Hazelworm (*Anguis fragilis*) en levendbarende hagedis (*Zootoca vivipara*) zijn soorten die volgens verspreidingsgegevens van RAVON mogelijk voor komen in het plangebied. De levendbarende hagedis leeft bij voorkeur op enigszins vochtige heide of heide met vennen en in structuurrijke weg- en spoorbermen en ruigten. De hazelworm heeft een voorkeur voor bossen, bosranden, houtwallen, heide en weg- en spoorbermen. Hazelwormen zijn vaak lastig te vinden omdat ze weinig op open plekjes zonnen. In de maand mei bestaat er de grootste kans dat men ze zonnend kan aantreffen. De rest van het jaar verschuilen ze zich vaak in bladlagen, onder heidestruiken of ondergronds. Aangezien een deel van het plangebied uit bos bestaat is hazelworm niet uit te sluiten. Heide ontbreekt in het plangebied, maar ook levendbarende hagedis kan op voorhand niet geheel worden uitgesloten.

3.3.6 *amfibieën*

Verspreidingsgegevens van RAVON geven weer dat een aantal amfibieën in het plangebied kunnen voorkomen. Het betreft kamsalamander (*Triturus cristatus*), kleine watersalamander (*Triturus vulgaris*), gewone pad (*Bufo bufo*), bruine kikker (*Rana temporaria*), bastaard kikker (*Rana klepton esculenta*) en boomkikker (*Hyla arborea*). Alleen kamsalamander en boomkikker zijn ontheffingsplichtige soorten. Beide soorten vallen onder beschermingscategorie 3 en bijlage IV Habitatrichtlijn.

Gezien de poel en open water in het plangebied zijn algemene soorten als kleine watersalamander en gewone pad zeker te verwachten. Zowel de poel als andere open wateren

zijn gevuld met bladeren en in het bos gelegen (weinig zonlicht). Soorten die afhankelijk zijn van schoon voedselarm water, als boomkikker en kamsalamander, zijn daarom niet waarschijnlijk.

3.3.7 *vissen*

In het plangebied bevindt zich open water in de vorm van poelen, gracht, sloten en de Berkel. Algemene soorten als driedoornige stekelbaars (*Gasterosteus aculeatus*) en snoek (*Esox lucius*). Ook kleine modderkruiper (*Cobitis taenia*) is een soort die mogelijk voorkomt. Deze wordt in Nederland aangetroffen in sloten en beken met dikke modderlagen. De grote modderkruiper (*Misgurnus fossilis*) leeft in stilstaande wateren met een modderige of zandige bodem. Hij kan erg goed tegen het leven in zuurstofarme of zelfs droogvallende wateren. De grote modderkruiper kan ook tegen hoge watertemperaturen.

Grote en kleine modderkruiper zijn ontheffingsplichtige soorten. Indien wateren worden gedempt of indien herprofilering plaatsvindt, wordt onderzoek naar deze soorten aanbevolen.

3.3.8 *insecten*

Verspreidingsgegevens van beschermde kevers geven geen indicatie dat deze in, en in de omgeving van, het plangebied voorkomen. Volgens verspreidingsgegevens van beschermde libellen (De Nederlandse Libellen, 2002) komen er geen beschermde soorten voor in het plangebied of de omgeving. Beschermde soorten vlinders komen ook niet voor volgens de verspreidingsgegevens van vlinderstichting. Alleen heideblauwtje (*Plebejus argus*) komt in de omgeving voor. Het is een soort van natte, tot vochtige heiden en droge graslanden. Het is een honkvaste soort die op de hogere zandgronden te vinden is. Waardplanten zijn vlinderbloemigen, dopheide of struikheide. De soort wordt ook wel aangetroffen in bermen. Gezien de habitateisen van de soort en de samenstelling van het plangebied (geen heide of schraal grasland) is het niet waarschijnlijk dat de soort voorkomt.

4 CONCLUSIE

Het plangebied kent een verscheidenheid aan habitattypen doordat bos, water, grasland en bebouwing en, in de omgeving, agrarische grond aanwezig is. Hierdoor zijn verschillende (beschermde) soorten te verwachten. Daarnaast maakt het plangebied deel uit van de ecologische hoofdstructuur (als natuurgebied en verbindingszone), welke is vastgelegd in het streekplan van de Provincie Gelderland. Aanbevolen wordt in een vroeg stadium ook met de provincie te overleggen over de voorgenomen ingrepen.

4.1 NADER ONDERZOEK

Gezien de verspreidingsgegevens en samenstelling van het plangebied wordt geadviseerd nader onderzoek te doen naar:

Indien gebouwen gesloopt worden:

- steenmarter (verblijfplaatsen)
- vleermuizen (verblijfplaatsen)
- steenuil (verblijfplaatsen en territorium)
- zwaluwen (verblijfplaatsen)

Indien bomen gekapt worden:

- steenmarter (verblijfplaatsen)
- vleermuizen (verblijfplaatsen)
- vogels (verblijfplaatsen roofvogels, spechten e.a. die meerdere jaren gebruik maken van hun nesten)
- eekhoorn (verblijfplaatsen)

Indien laanbeplanting wordt verwijderd:

- steenmarter (verblijfplaatsen)
- vleermuizen (verblijfplaatsen)
- vogels (verblijfplaatsen roofvogels, spechten e.a. die meerdere jaren gebruik maken van hun nesten)
- eekhoorn (verblijfplaatsen)

Indien wateren worden gedempt en/of herprofilering plaatsvindt:

- kleine modderkruiper
- grote modderkruiper

Daarnaast kunnen hazelworm en levendbarende hagedis in het gebied voorkomen. Ook naar deze soort wordt nader onderzoek geadviseerd.

Voor elke soort is er een optimale periode om vast te stellen of een bepaalde soort wel of niet voorkomt. Het verdient de aanbeveling hier rekening mee te houden en tijdig de onderzoeken (te laten) uitvoeren.

Steenmarter, kleine modderkruiper en eekhoorn zijn soorten van beschermingscategorie 2 waarvoor een "lichte" toets geldt. Hierbij moet aangetoond worden dat de werkzaamheden niet leiden tot het in gevaar brengen van het voortbestaan van de soort.

Vleermuizen, grote modderkruiper en hazelworm vallen onder beschermingscategorie 3. Niet alleen moet worden aangetoond dat de werkzaamheden het voortbestaan van de soort niet in gevaar gebracht wordt, maar tevens dat er geen bevredigend alternatief is en dwingende reden van groot openbaar belang.

Nesten zijn beschermd volgens artikel 11 van de Flora- en faunawet. Voor vogels die jaarrond gebruik maken van hun nest geldt dat de nesten ook jaarrond beschermd zijn.

Voor soorten van categorie 2 en 3 dient een ontheffing aangevraagd te worden.

4.2 AANBEVELINGEN

gebiedsbescherming

Het plangebied is niet gelegen in of nabij Natura 2000-gebieden. Wel is het plangebied gelegen in de Ecologische Hoofdstructuur. Hiervoor geldt de 'nee, tenzij'-benadering voor ingrepen die de (natuur)waarden van het gebied aantasten. Dit houdt in dat bestemmingswijziging niet mogelijk is als daarmee de wezenlijke kenmerken of waarden van het gebied significant worden aangetast, tenzij er geen reële alternatieven zijn en er sprake is van redenen van groot openbaar belang. Indien dit aangetoond kan worden mag er per saldo op planniveau of op gebiedsniveau geen verlies mogen optreden van areaal, kwaliteit en samenhang. De voorgenomen ruimtelijke ingrepen worden door bevoegd gezag getoetst of wel of geen aantasting van waarden plaatsvindt. Indien dit laatste het geval is kan het zijn dat het plan aangepast moet worden of zelfs geen doorgang vindt.

soortenbescherming

In het kader van Flora- en faunawet is geen ontheffing mogelijk voor het verstoren van vogels en het vernietigen van nesten in het broedseizoen. Indien dicht bij het einde/begin van het broedseizoen (half maart tot half juli) te starten/eindigen, is het aan te bevelen door een ter zake kundig adviseur te laten vaststellen of het starten of laten doorgaan van de werkzaamheden verantwoord is. Beplanting mag niet in het broedseizoen gekapt worden indien er broedende vogels zitten.

Op basis van een algemene vrijstelling mogen ruimtelijke ingrepen worden uitgevoerd die tot effect hebben dat de verblijfsplaatsen van algemene soorten (zoals egel, konijn) worden aangetast.

Daarnaast is het van belang rekening te houden met artikel 2 van de Flora- en faunawet. Iedereen moet voldoende zorg in acht te nemen voor de in het wild levende dieren en hun leefomgeving. Dit houdt in dat bij het uitvoeren van werkzaamheden altijd rekening moet worden gehouden met aanwezige planten en dieren. Zo dienen maatregelen te worden getroffen om bijvoorbeeld verstoring tot een minimum te beperken. Dit kan door rekening te houden met kwetsbare perioden, bepaalde essentiële elementen te sparen (oudere bomen en groenstructuren) of aanvullende inrichtingsmaatregelen te treffen. Denk hierbij aan bijvoorbeeld:

- Niet in de avonduren en tijdens schemering werkzaamheden verrichten om verstoring van foeragerende vleermuizen en rustende vogels te voorkomen;
- Om negatieve effecten op de kleine watersalamander en gewone pad zoveel mogelijk te beperken dient het kappen van beplanting en het vergraven van grond zoveel

mogelijk uitgevoerd te worden na de trektijd van de amfibieën en voordat ze in winterrust zijn. Het verdient de aanbeveling om het bouwrijp maken van het plangebied uit te voeren in de periode juli-oktober;

- Kort houden van de vegetatie langs sloten en op velden om vestiging van grondgebonden zoogdieren te vermijden;
- Gefaseerd te werken om soorten de kans te geven te vluchten;
- In de winterperiode (oktober-april) geen bouwwerkzaamheden indien vleermuizen het plangebied gebruiken als winterverblijfplaats.

4.3 VOORBEHOUD

Deze quick scan is gebaseerd op verspreidingsgegevens en een eenmalig veldbezoek. Het geeft geen garantie dat tijdens de uitvoering van werkzaamheden geen beschermde dieren of planten voorkomen.

BIJLAGE 1: LITERATUURLIJST

Broekhuizen, S et al., Atlas van de Nederlandse zoogdieren, uitgeverij KNNV, Utrecht, 1992.

Meijden, R. van der, Heukels' flora van Nederland, 23^e druk, uitgeverij Wolters-Noordhoff, Groningen, 2005.

Nie, de, H.W. 1997. Atlas van de Nederlandse zoetwatervissen. Media Publishing, Doetinchem.

SOVON Vogelonderzoek Nederland, 2002. Atlas van de Nederlandse Broedvogels 1998-2000 – Nederlandse Fauna 5. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij, Utrecht.

Nederlandse vereniging voor libellenonderzoek, 2002, De Nederlandse Libellen – Nederlandse fauna 4. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij, Utrecht.

Huijbregts, H. 2003. Beschermde kevers in Nederland (*Coleoptera*). Nederlandse faunistische mededelingen 19

Wynhoff I et al., 2001, Veldgids dagvlinders. KNNV Uitgeverij, Utrecht

Websites:

www.ravon.nl

www.natuurloket.nl

www.minlnv.nl

www.vlindernet.nl

www.gelderland.nl

www.KNNV.nl/wageningen

BIJLAGE 2: GEGEVENS NATUURLOKET

Rapportage voor kilometerhok X:226 / Y:463								* Legenda
Soortgroep	FF*	FF23*	H/V*	RL*	Volledigheid*	Detail*	Actualiteit*	
Vaatplanten	3				goed	-	1991-2004	FF = Flora- en faunawet lijst 1 / lijst 2+3 H/V = Habitatrichtlijn (alleen bijlage 1 en 2) of Vogelrichtlijn RL = Rode Lijst (#) = tevens meetnetgegevens verzameld. Volledigheid onderzoek: Hiermee wordt aangegeven of op basis van de gebrachte bezoeken een volledig overzicht is te verwachten van de soorten van de betreffende soortgroep. Een toelichting op deze categorieën kunt u vinden onderaan deze rapportage. Actualiteit: per groep is aangegeven uit welke periode de gegevens zijn opgenomen. niet van toepassing
Mossen					niet onderzocht		1996-2006	
Korstmossen					niet onderzocht		1991-2006	
Paddenstoelen				4	slecht	0%	1995-2004	
Zoogdieren					niet onderzocht		1994-2004	
Broedvogels		4		1	slecht	0%	1993-2004	
Watervogels		22			slecht	0%	96/97-03/04	
Reptielen					niet onderzocht		1990-2004	
Amfibieën	3				goed	1-10%	1990-2004	
Vissen					niet onderzocht		1990-2004	
Dagvlinders					slecht		1995-2005	
Nachtvlinders					niet onderzocht		1990-2004	
Libellen					matig		1994-2004	
Sprinkhanen					redelijk		1994-2004	
Overige ongewervelden					matig		1994-2004	